

Історія 8

Лекція #166

ПЕТРО

КОНАШЕВИЧ

САГАЙДАЧНИЙ

**КОЗАЦЬКІ МОРСЬКІ ПОХОДИ
ПІД ПРОВОДОМ
ГЕТЬМАНА
ПЕТРА КОНАШЕВИЧА САГАЙДАЧНОГО
1616-1618**

- І тоді, літом 1616 р. на раді запорожців, вибрано полковника Петра Конашевича Сагайдачного гетьманом.
- В Сагайдачного вже був плян вдарити походом проти недоступної фортеці на кримським побережжю Чорного Моря – місто Кафа.

- Це був найбільший ринок бранців на Чорному Морі.
- Будований італійськими геноанськими майстрами, місто і порт були майже недоступними.
- Фортеця включала понад 5 кілометрів мурів які були 13 метрів грубими.
- Охорона включала понад 1000 яничарів.

GENUA

- Похід почався в липні 1616, коли 6,000 козаків на 150 чайках зустріли османську флоту недалеко Очакова.
- Козаки швидко перемогли, і подалися на Кафу.
- 22 липня 1616, козаки хитрощами вдерлися у твердиню, і почався напад.

➤ *«Козаки нападають на Кафу».*

- Сагайдачний і козаки звільнили тисячі бранців – стільки, що мусіли полишати здобич, щоб примістити усіх на чайки та захоплені галери.
- В невдовзі, вістка про похід розійшлася по Україні, Туреччині та Польщі.

- Місяць після нападу на Кафу, Сагайдачний вдруге пішов походом проти османців.
- Спершу, в гирлі Дніпра напали на османські галери, і спалили їх 26.
- Друге, несподівано вдарили на Трапезунд, і швидко зайняли місто.
- Третє, напали на Синоп, де після короткого бою, втопили 3 галеони та змусили османський флот відступити до Стамбулу.

- І тут Сагайдачний зробив те, що турки не очікували – він напав на Стамбул.
- В Хроніці Османської Імперії записано: *«Козаки - увійшли до Стамбула, убили 5 чи 6 тисяч османів, захопили велику кількість полонених і спалили половину міста.»*

- Вертаючись на Січ, козаки нападали та палили турецькі твердині.

**ПОХІД ГЕТЬМАНА
ПЕТРА КОНАШЕВИЧА САГАЙДАЧНОГО
ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО КНЯЗІВСТВА
1617**

- Повернувшись на Січ, козаків зустріла вістка що польський король готовий заплатити великі гроші козакам за службу у війні проти Москви.
- Сагайдачний погодився.
- Сагайдачний та кілька тисяч козаків пішли на війну проти Москви, де після успішних боїв, зустрів велике московське військо, і зазнав поразку.
- Сагайдачний повернувся в Україну.

- В той сам час, польський король, (під великим тиском турків), надіслав листа запоріжцям, вимагаючи щоб вони перестали нападати на Османську Імперію і забороняв козакам впливати поза Очаків.
- В листі, король також вимагав:
 - щоб козаки віддали свої права,
 - щоб число запоріжців зменшилося в половину
 - вимагав що лиш король має право назначувати гетьмана та верховну старшину козаків.

- Рада козаків відкинула вимоги короля.
- В той сам час, Рада козаків вислухала скарги проти Сагайдачного.
- В кінці козаки вибрали нового гетьмана – Дмитра Барабаша.

- Та Сагайдачного дипломатичні таланти були потрібні запоріжцям, і в половині 1617 р. козаки знову вибирають Сагайдачного гетьманом.
- Справи які потребували хист і таланти Сагайдачного, були договори із:
 - Вірменським Князівством,
 - Персією
 - Європейськими королівствами
 - Папою римським

- Сагайдачний розумів що козацька держава стояла над важливим моментом в історії Європи.
- Договори були підписані щодо:
 - Збірної боротьби проти Османської Імперії;
 - Закріплення торговельних умов на Чорному Морі.

**ДРУГИЙ ПОХІД
ГЕТЬМАНА
ПЕТРА КОНАШЕВИЧА САГАЙДАЧНОГО
ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО КНЯЗІВСТВА
1618**

- В той сам час, польський король провадив дуже неуспішною війною проти Московського Князівства.
- Після п'ять років війни, полякам не стало ні війська ні грошей.
- Весною 1618, король звернувся до запоріжців про поміч.

➤ Польський король, Сигмунд III Ваза.

- Сагайдачний відповів із такими вимогами в заплату за допомогу:
 - Поширення козацьких земель на північ і на захід;
 - Гарантія на свободу віровизнання православної віри в Речі Посполиті;
 - Збільшення реєстрового козацтва;
 - Визнання Річчю Посполитою адміністративної й судової автономії України.
- Король погодився, бо небуло іншого виходу.

- В червні 1618 20,000 козаків рушило на Москву.
- Козаки швидко охопили великі частини Білорусі і Московського Князівства.

- 11 жовтня, 1618, Сагайдачний, козаки і польське військо оточили Москву, і пішли в напад.

- *«Гетьман Петро Сагайдачний та Михайло Дорошенко перед Арбатськими воротами Москви. Жовтень 1618 рік». Художник Андрій Серебряков.*

- Напади і облога міста тривала 3 тижні.
- Коли цар не погодився на перемир'я (peace negotiations), Сагайдачний вислав козацькі війська у напади на сусідні міста і фортеці.
- Під тиском козаків, наляканий московський цар, погодився на договори.

➤ Цар Михайло Романов I, 1613-1645

- З великою перемогою, Сагайдачний і козаки повернули в Україну.
- Гетьман Сагайдачний зупинився з військом у Києві, де його проголошено «Гетьманом України», і Сагайдачний почав правити всіма землями козаків.

- Сейм та польський король обурились, і вислали проти козаків військо.
- Вони вимагали:
 - зменшення числа козаків
 - зупинити всі морські походи на турків та татар
 - підпорядкування запорожців під владою Речі Посполитої
- Іншими словами, менше як 3 місяці після того що козаки допомогли знищити Москву, поляки зламали договір.

- Сагайдачний з великим козацьким військом зустрів поляків недалеко міста Біла Церква, і провадив переговорами.
- Польські війська відступили.
- І тоді, Сагайдачний зорганізував наступний похід проти Кримського хана.
- В бою під Перекопом, 5,000 козаків побили 8,000 татар, захопили місто і визволили багато бранців.

**ПРИЇЗД
ЄРУСАЛИМСЬКОГО ПАТРІЯРХА
В КИЇВ
1620**

- В Києві, в роках 1619 і 1620, Сагайдачний зайнявся справою Української Православної Церкви.
- Берестейська Унія позбавила Українську Православну Церкву ієрархів (**church leaders**), і в Києві не було ні єпископів ні митрополита.
- Московський Патріярх в той час придумав з'єднати Київську і Московську в один Патріярхат, і запросив патріярха Єрусалиму і цілої Палестини, Феофана III відвідати Москву.

- Ще в 1616 р. Сагайдачний записав усе Запорізьке Військо до Київського Богоявленського Братства.
- Він добре розумів, що представництво (**representation**) в братстві означало що козаки будуть мати сильний вплив на збереження та розвиток Української Православної Церкви.
- Сагайдачний став ктитором (опікуном) школи.

➤ Куївський Братський Монастир, початок XVIII ст.

- В 1619 році, ново-обраний єпископ Києво-Печерської Лаври, Йов Борецький, у договорах з Сагайдачним вигадали спосіб врятувати Київський Патріархат.

- В 1619-тім році, коли Патріярх Феофан III їхав з Константинополя до Москви, Сагайдачний дав особисту гарантію щодо безпеки Патріярха у переїзді через Дике поле і Україну.
- Підчас переїзду, Феофан перебував у таборі козаків та добре познайомився із Сагайдачним.

- Вертаючись з Москви, зимою 1620 р., Феофан загостив до Києва на довгий час.
- Тут, з дозволом Константинопільського Патріярха, Тимофія, Феофан III висвятив на митрополита Йова Борецького і 6 єпископів.
- Таким чином, Феофан відновив цілу ієрархію Київської Митрополії.
- Він також надав «ставропегію» (independence) Київському Братству.

➤ Софійський собор в Києві. Абрагам ван Вестерфельд, середина XVII ст.

- В лютому 1621, запорожці провели Патріярха Феофана III з Києва аж до Константинополя-Стамбулу.

ПІДГОТОВИВ МГС. АНДРІЙ ПЕРЕКЛІТА

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
ТОВАРИСТВА
“РІДНА ШКОЛА”
В ДЕТРОЙТІ

2020– всі права застережені